

Numărul 15.

Gradea-mare 15/28 aprilie 1901.

Anul XXXVII

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$ de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei

Apoi veđi...

„Câte fete mândre 'n sat
Toate țin cu tine —
Zic și eu! Și nu-î păcat,
Ele știu mai bine.
Când încep și eu să joc,
Întră junghtu 'n fete
Și s'opresc drumetii 'n loc:
Asta-î joc, băete!
Voi săriți ca un ileu,
Ici e șes, ici groapă —
Apoi veđi! Frumoasa eu,
Voi, pe câte-o șchioapă.
Iar la plug de-oii vrea, apoi,
Să me las pe coarne,
Brazda mea nici patru boi
Nu pot s'o răstoarne.
Eu din umeri scot un car
Până 'n dealul mare,
Mut o piatră de hotar...
Ce vi-e de mirare?
Voue și-un butuc vi-e greu,
Eu ridic o bără —
Apoi veđi! Pe mândra eu,
Voi, pe câte-o cârnă!
Beau și eu, și joc, și-arăt
Că mi-e lumea dragă,
Dar ca voi eu nu me 'mbăt
Săptămâna 'ntreagă.
Ce-mi tot cânti de boi și bani?
I-am găsit eu gata?
N'aveam cas' acú cinci ani,
Și-a făcut-o tata?
Palmele, că-mi ard mereu,
Capul, că mi-e moară —
Apoi veđi! Pe mândra eu,
Voi, pe câte-o chioară.

Prima încercare.

Pe malul prăpastiei.

(Urmare și fine.)

Țartă și me cruță, nu me tradă, — pacea mi-o voiți
Căută eă. Am greșit, vėd și recunosc; dar me voiți
indreptă. Mi-oiu ispăși pėcatul, și pacea o voiți căută
în sufletul și 'n conșciința pe care le voiți împacă.
Iată îți promit.

Lucia vorbiă cu o voce resolută și cumpenită; iar Bleancu o prinse de mână, ca cu sila, să șeadă lângă el.

— Ți-am spus greșeala mea, — continuă Lucia, — un secret, cu care m'amucis naintea dtale; dar datoare sânt să-ți mai spun: am fost tineră, și am fost părăsită. Bărbatul m'a neglijat și fluturii tineretii m'au furat, și m'au dus ca pe aripă. Am greșit, dar el e de vină, bărbatul meu care m'a prea părăsit. Asta n'o uită. Acuma merg la promenadă, ca să-ți aduc pe Dina.

Lucia se sculă și eși; iar Bleancu remase singur.

I se părea că a trecut prin o catastrofă mare, din care a scăpat în pace. I se părea că 'ntr'adever a visat un vis reu, dar a fost numai vis. Eră mulțumit, dar cuvintele Luciei gândiă că le tot aude: „Bărbatul m'a neglijat, și fluturii tineretii m'au furat și m'au dus ca pe aripă. Am greșit, dar el e de vină. Asta n'o uită.”

III

Lucia își uitase ceva pe masa de toaletă; deci se 'ntoarse la cuartir, și pe Dina o lăsă singură la promenadă.

Trecuse un timp și Lucia nu mai viniă. Dina așteptă cu nerăbdare. Publicul se preumblă și trecea ca un val pestriț.

Dina așteptă cu nerăbdare, eră chiar agitată că Lucia nu mai vine; dar nici nu visă că amica ei ține luptă cu o soarte fatală, care vinise să o nimicească.

Într'un târziu sosi Lucia.

Viniă repede, ca și cel ce știe că a întârziat; și fața-i eră rumenă ca bujorul.

— Vai mult ai lipsit, — zise Dina, prefăcându-și o față mâniaoasă.

— Vino dragă, — să mergem, — zise Lucia fără de a șede a un minut.

Și porniră.

Dina deveni veselă; dar Lucia mergea abătută și 'ngândurită. Dina observă.

— Ce ți-e Lucio? Așă ești de curioasă.

— Haide, dragă. Ț-oiu spune mai târziu.

Dina eră curioasă. O aventură de sigur. Ce mai copilă e Lucia asta, toată e frică.

Lucia mergea repede, și Dina pe lângă ea. Și Dina nu observă că tot mai mult se departă de căile principale.

Odată ajunseră la un grup de carpeni, tineri și deși. Între carpeni o bancă, par că ascunsă. Gândiă că aieve-i făcută pentru amoresați.

Lucia prinse pe Dina de mână și ședură pe bancă.

Nici un om giur împregiur, nici chiar pasere care să le audă.

— Dină, zise Lucia serios, — eă ți-oiu spune și tu ascultă. Timp n'avem, nu me intrerumpe, nu me 'ngălmăci, — lasă-me să vorbesc, să spun tot.

— Me spari.

— Chiar să te spari, tu nu te spăria, ci ascultă, înțelege și fii cuminte.

— Incepe dar, rogu-te.

— Dină! Tu ai provocat soarta, ai provocat-o ușuratică și neprecugetată, — și soarta, ca consecința greșelilor — a sosit. Bărbatul te e aci.

Dina simți că-i trece un fior, ca un vânt subțire dar rece, prin tot trupul. Nu-i părea reu că i-a sosit bărbatul, ba-i părea bine; căci îl iubiă și-l stimă; nu-și aducea aminte nici de scrisorile ce le uitase pe masă; n'avea nici cauză de a se teme, căci bărbatul nu șiea de faptele ei; — dar — locul asta ascuns, vorba asta tainică, sau poate conșciința cea neîmpăcată, care te 'nghimpă totuș din când în când — o făcū să tresară.

Dar își reveni în ori. — Ei, e aci bărbatul — foarte bine, de ce să se teamă?

— Ei, și-apoi ce-i? M'ai spăriat grozav, — zise Dina.

— Eă nu te spari, dar te-i spăria tu singură. Scrisorile aă fost pe masă.

Dina scoase un țipăt ca și când ar fi călcat pe șerpe, și-și încheștă mâinile ca și când ar avea șgârçuri.

— Nu țipă, Dină dragă; ne-or auđi oamenii, și ne-or conturbă. Și am să-ți spun multe.

— Lucio dragă, scumpa mea Lucio!

— Stai Dină, stai și ascultă. Ai fost fată săracă, erai avisată la muncă și la sudoare ca să-ți ai subsistința. Mintea, frumuseța și grațiile cari ți le-a dat Dzeu, ți-au ajutat, și ai ajuns o femeie bogată, einstită și aleasă. Bărbatul te-a purtat ca pe palmă, te-a iubit, ba te-a adorat, și ți-a făcut toată plăcerea ce poate să facă un bărbat unei femei. Iar tu, pornind după fluturi, ca și copiii, ți-ai periclitat soarta și norocul. Dacă remâneai tot săracă, te dedai cu soarta ta, și nu mai șieai cât e de grea; dar după ce ai fost bogată, Doamne, acră ți-ar părea viața săracului.

Dina eră indușoșată și suspină mereu; dar Lucia continuă:

— Acú stai în crucea drumurilor. — Cale 'n sus, cale 'n jos. O cale te duce la bine, alta te duce la reu — tu decide!

Dina începū a plânge.

— Dină, — în acest moment îți pot ajuta. Mi-a dat Dzeu un gând, și te pot salvă. Bărbatul ți-a cedit scrisorile, și șie tot; dar eă te pot scăpă. Intoarce-te Dina, căci ai ajuns la prăpastie; porneșce pe altă cale, pe calea binelui. Căci poți să pornești, numai un simț bun îți trebuie și nițică minte. Bărbatul ți-l iubești, și dragostea aceea, o dragoste ne-bună ce te-a furat, nu e chiar dragoste; e rodul unei fantasi nefericite, și, cum zic, îți place, căci te agită și-ți face distracție. Dar distracție poți află și pe calea cea oablă. Căci Doamne, multe venturi vin în cari poate omul să-și spulbere vanitatea. Dină, pe ciftirul acela să-l părăsești, dar pentru totdeauna — și-l șterge dintre icoanele visurilor tale pe veci. Vrei nu vrei?

Dina zise lin, dar resolută:

— Vreă.

— Bine. Acuma ai să inveți un rol, și să-l joci bine, așă precum l-am jucat și eă. Eă l-am jucat bine, te asigur, — și te-am scăpat. Scrisorile-s a

mele. Înțelegi? A mele, de la amantul meu. Haidem Dină, bărbatu-teu ne așteaptă.

Dina privi la Lucia, și simția ea și când i-ar fi rușine de ea. O vedea, pe ea mare și pe sine mică; pe ea generoasă și pe sine greșită; pe ea nobilă și pe sine nemernică.

— Scrisorile a tale?

— A mele.

— Tu, — o femeie atât de ambițioasă, atât de mândră de reputația ta, atât de strălucitoare 'n virtuți, — tu cea bună, cea credincioasă. Tu te-ai umilit înaintea unui bărbat și te-ai dat de nemernică? Ai primit un secret cu care te poți ucide, — pentru mine, care 'ntr'adevăr numaia acum află cât am greșit? Nu, nu se poate —

— De astea nu vorbim. Peste acestea am trecut. — Scrisorile-s a mele, bărbatul tău a crezut și lucrul e isprăvit.

— Și tu?

— Eū? Eū am recâștigat pe amica mea, așa cum a fost; bărbatului tău, i-am rădat soția cea scumpă, încrederea și credința. Iar ție ți-am redat o diademă strălucitoare de care să fii mândră. Secretul nostru îl șcim noi trei; el me-a iertat și nu me va tradă. Haide, bărbatu-teu ne așteaptă.

Dina se sculă, așa ca silită. Nu mai zise nici o vorbă, dar se vedea că are ceva 'n sufletul ei, un gând cu care nu se putea împacă.

Și mergeau amândouă, tăcute. Publicul trecea pe lângă ele cum mergeau una pe lângă alta. Lucia îngândurată, dar cu sufletul mulțumit că a putut aduce o jertfă unui scop sfânt; iar Dina abătută și confusă. Ea nu vedea oamenii, ea nu vedea lumea, ea avea gândul ei, un gând pe care nu-l putea sfârși.

Nu-i eșia din cap că amica ei s'a jertfit pentru ea. Și-a jertfit ceea ce avea mai scump: numele cel bun la care aceea ținea atât de mult. Și iată, ea, cea greșită, ea stă curată și luminată; și amica ei, cea fără de greșeli, ea va trebui să steie 'ntre ei cu capul plecat, tristă și umilită.

Între astfel de cugete ajunseră la cuartir.

Și intrară.

Cei doi soți se 'ntelniră. Bărbatul, cu dorul celor despărțiți, cu dragostea revederii; iar Dina, cu dragoste și cu frică.

Bărbatul eră vesel, și se vedea pe fața lui bucuria; Dina se 'ntărită să facă față veselă, dar nu reușia. Pe fața ei se vedea impresiunea unei dureri ascunse.

— Dina dragă, scumpa mea, porumbița mea! — o desmerdă bărbatul, cu dulceața unei dragoste nemărginite.

Dina se plecă pe umărul lui, și-și ascunse fața. Ea, cea viuă, cea veselă, care de altă dată vorbia și se guguliă ca porumbul cel desmerdat — ea tăcea.

Bărbatul i-a ridicat capul frumos, și s'a uitat în fața ei. Fața-i eră schimbată, ochii ca plânși, și pe lângă ochi un cearcăn vinețiu palid ca și la cei bolnavi. — Bărbatul a observat.

— Dino dragă, place-ți ție aici? priesce-ți aerul, n'ai tu vr'un dor? Ce ți-e ție, tubita mea?

Dina își puse mâinile pe umerile lui, capul îl plecă pe peptul lui, și începă a plânge.

— Dină dragă!

Dina suspină un suspin greu, apoi grăi:

— Eū nu-s demnă de dragostea ta.

Bărbatul privi la ea surprins. — Iar Dina se

desfăcū din brațele lui, pași doi pași la o parte, apoi se 'ntoarse cu capul ridicat și cu o privire rezolută și cerbicoasă, ca și cand ar zice: Aci-s, ucide-me.

Bărbatul stătea ca amuțit, Lucia-și încheștase mâinile și se uită la Dina, iar Dina continuă cu voce hotărâtă:

— Lucia nu-i vinovată, Lucia e un inger, la care me 'nchin, și vinovată sūnt eū. Scrisorile-s a mele.

Lucia-și puse mâinile pe pept, ca și când, cu gândul la Dzeū, s'ar pregăti de o catastrofă, iar bărbatul esclamă cu blândeățā, dar cu durere:

— Dină dragă! Tu ești vinovată?

Dina continuă:

— Pecat n'am, conștiința mi-e curată, pe Dzeū îl chiam de mărturie; — dar am greșit. Am primit scrisori de la un bărbat, am cădūt în ispită și am permis ca să mi le scrie. Am greșit, recunosc — ucide-me.

Stăteau toți trei frapați și tristi. Nu șcieau nici unul ce să zică, de unde să 'nceapă.

În urmă pași Dina trei pași blândă și umilită, se apropiă de el, se plecă pe peptul lui cu pocăință.

— Ion, — eū te iubesc, Dzeū vede și șcie. Am greșit, dar imi recunosc vina și me pocăesc, — iartă-me.

Bărbatul stătea îngândurit. I eră dragă și-i eră milă de ea; dar i eră greu sufletul de durere.

— Dină — zise el în urmă, — te iubesc tare, tu nu-i greși mai mult, — te iert.

Dina-și puse mâinile amândouă pe umerile lui, își ridică capul cu ochii cei frumoși, ca un soare cald. Ca și când ar cere o sărutare de iertare.

Bărbatul se plecă și o sărută.

Lucia se apropiă de ei, îmbrătoșă pe amândoi, și privind la ei, așa, bună, cum eră ea, zise: Pace! Dragostea iartă și dragostea răsplăteșce.

V. R. BUTICESCU.

C ă l u g ă r .

*M'am născut prin forceps, slab, cu moartea 'n mine,
Ftizie, în prezia morții lui Isus,
Nici o săptămână nu trecuse bine,
Și 'ntr'un car funebru mumă-mea s'a dus.*

*Casele, cu morga ne erău vecine
Și cu cimitirul. Seara, spre apus,
Printre cruci și lepedi, me plimbam, — cu cine?
Cu singurătatea unui dor nespus.*

*Iar acum, într' astă mănăstire 'n care
De ori-ce speranță me desmoștenesc,
În ceaslove moarte, pentru morți citesc, —*

*Împlinind sinistra mea predestinare,
Viața pentru mine e o-'nmormântare...
Poate după moarte să-'ncep să trăiesc.*

HARALAMB G. LECCA.

M e t e o r.

(Urmare.)

Atunci sala începuse a se învârti cu el, — și eră mai să cadă pe podine, dacă nu se răzema de masă. El cădă pe un scaun, și răzământu-și fruntea asudată în mâni cercă să-și adune gândurile.

„Ah! — nebun, — insutit nebun ce sânt. — Acest lucru eră imposibil, — sângele ei se vârsase, — al pruncului eră străin, eră al meu. Apoi corpul ei începuse a se descompune. — Sângele se strică mestecându-l cu al ei, cel închegat și nu mai dă viață băiatului. — Ah! — nebun, — nebun ce sânt. — Și el începă a plânge.

„Ah! Sibacis, — Sibacis, sfânt măestru, — acum de ai trăi, acum de ai fi aici, — să-mi mântui pe ai mei, să me mântui pe mine!“

Apoi cuprins de un acces de desperare, se seculă și voind să păsească se împedecă de corpul rece al Laurei, se rostogoli peste el, și remase întins pe podele, fără simțiri.

***

În răstimp Stein, — isprăvind cele ce-î concreduse Armand, se reîntoarce.

Mare-î fu mirarea și spaima, când nu vedă în sală decât sicriul gol. — El întrebă de portar, dacă a eșit stăpânul? — Acesta îi respunse negativ.

Atunci el alergă nebun spre laborator, — deschise ușa, și dete un strigăt de spaimă. — Cele trei corpuri eră întinse pe jos, în sângele vârsat.

El alergă la stăpânul seii, și vedând că nu-î mort ei numai în leșin, îl ridică pe brațe, — cobori cu el scările, și îl culcă în patul lui.

Se reîntoarce apoi, — luă cadavrul Laurei, îl cobori în sală și îl aședă în sicriu, ca nimeni să nu observe ceva.

El vedă crima comisă de acest desperat, și ca unul care îl iubiă pe Armand peste măsură, lucră din reputeri ca această crimă să remănă o taină, — un secret.

Sui deci pentru a treia-oară în laborator, luă micul cadavru de jos, — îl puse pe masă, și tăind corpul fraged în bucățele mărunte, le aruncă într'un cazan, dând putere focului din lăuntru, prin învârtirea unui șurub. — În câteva minute corpul nu eră decât cenușe.

Cobori apoi la stăpânul seii, care își venise în simțiri și ședea într'un fotoliu, trist, — abătut, cu fața în palme.

„Ve este reu, stăpâne? — întrebă Stein întrând.

„Puțin, — dar cine m'a adus jos?

„Eü, — nimeni afară de mine nu șcie cele întâmplate. — Crima e deci ascunsă bine, nu aveți a ve teme.

„Și cadavrele?...

„Mama e în sicriu, băiatul e cenușe, — zise Stein.

„Cenușe — sicriu, — cenușe... iar eü? — murmură Armand.

„Cum? Dta? — Dta trăeșci, — nu ești mort, — respunse Stein.

„Da... trăesc, — trăesc, — cum un mort viu!...“

XIV

— Lacrămî. —

În aceeaș seară, — după înmormântare, Armand eși pe balconul ce răspundea în grădină, — se aședă pe o sofă dintre plantele exotice ce umpleau acest balcon, și se dete gândurilor sale sinistre.

Cerul eră instelat și senin, — seara liniștită și recoroasă.

Cu privirea rătăcită prin stele el stătea mut pe balcon, — numai dureroasele gânduri intrau în creerii lui munciți, strecurându-se printre firele cărunte din bucele-î de păr, ca și criminalii muștrați de conșciința inimei lor.

„Ah! — uitare, — mană binecuvântată, — balsam vindecător pe rane sufletești ce ar arde secolii fără tine, — nu-î așa că nu poți veni la mine cu darurile tale neprețuite?

„Uitare, — uitare, — tovarăș nedespărțit al anilor ce sboară, — tu ești haină ca o conșciință mituită, — ești îndurătoare ca inima de mamă.

„Leac sigur al inimilor sdrobite, — de ce nu-mi învelui inima în lințoliul teii vrăjit, de ce nu te apropii? Ori ranele sufletului meu nici tu nu le poți vindecă?

„Nu-mi poți vrăji sufletul, ca din durerea mea să nu remănă decât conture șterse, ca sfinți posomorii pe iconostasul unei biserici de veacuri părăsite?

„Tu treci peste lume, întocmai ca Samun peste câmpiile Saharei, — astupând gropile vechi și săpând noue, — vindecând durerea din o inimă pentru a o mută în alta!

„De ce îndurarea ta numai mie să-mi lipsească?...

„Ah! — iată stelele! — Acolo, — da acolo e locul meu, acolo e uitarea, acolo e... —

„Când celelalte stele toate lucesc în luciü delectător ce imbată privirile pribegite spre ele, tu, pământule, — bătrân monument al crimei, ești negru, — întunecos ca noaptea ce fuge de o spurcată crimă să moară în codrii de muștrările inimei; — ești negru ca sufletul de bandit, — ce se nutreșce cu crime.

„În lumea corpurilor cereșci nu ești tu oare un criminal?

„Sburând prin eter, în nopțile întunecoase, — tu crime cauți, — crime porți!

„Ah! Venus, — amoroasă stea, care lucesci ca ochii nevinovăției îndrăgostite, pe razele tale aurite ridică-me la tine.

„Surisul teü e dulce, — privirea ta, mângăitoare... —

„Ah! — numai în sus, la stele pot privi cu speranța mântuirii. Coborindu-mi privirea, nu ved decât un sicriu vast, în care dorm închise, — moarte, — toate ilusiile și speranțele mele, cu durerile dulci și fericirile dureroase de altă dată.

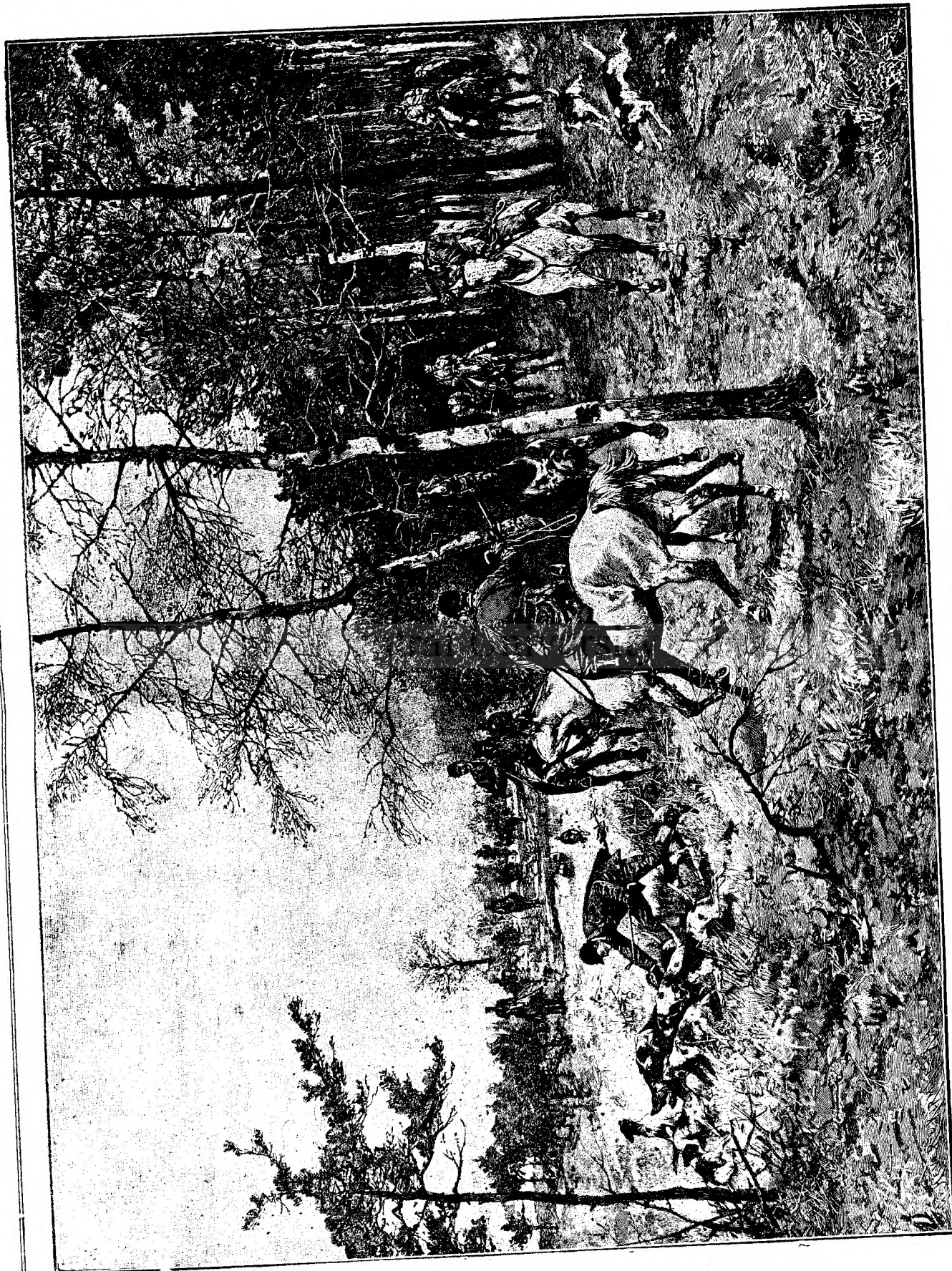
„Ah! — mântuire! — când va face resufletul teü gheșos din inima mea un sloi de gheață?

„Când vei aședă corpul meu obosit în împetrta liniște a mormântului?“

Prin frunzele de castani se strecură lin zefrul sării. „Ah! — ce șopteșce trecând? — O poveste? — povestea mea?

„Ca o beșică de săpun ai resărit, și prin colo-

La vénétoare.

rile vii ai delectat privitorii, înălțându-te. — Ci atunci, când mai strălucitoare erai, — te-ai lovit de crengile unui arbore. — Și beșica de săpun s'a spart. Numai copiii o regretă.

— „Da, — beșica de săpun s'a spart — Par că aud la creșcet cântecul trăgănat de mort al bătrânului dascăl care mi-a condus mâna pe linii, când m'a învățat să scriu.

„Par că aud frecarea frânghiilor de colțul sicriului, și bulgării lărmuitoari lovind acoperișul...

„Apoi șoptul ursitoarelor ce vin la botezuri să plângă, la înmormântări să ridă.

„O! dormi — dormi inimă nenorocită. — Dormi, — împetresce-te în adâncul mormântului, — să nu auzi nimic, — nici glasul chemător la judecată al Arhangelului...

„Dar seara, — când blânde stele, — speranțe aurii, — se ivesc pe cer, — când Venus, amoroasa stea, apare, — reinviază din somnul tei, — și bătând încet, — încet ca și cariul într'un sicriu putred, privește-o numai o singură clipă, care eternitate-ți va fi, — apoi adormi din nou, în somnul tei lin, — nesimțitor, ca al meteorului ce din sfere de foc se cufundă să moară în mare. Iar tu suflet nenorocit, condamnat ca în aceleași dureri să scalezi inimele în care întri, — care în diferite rânduri m'ai ucis cu aceleași dureri ca în Memphis, și în pustiiile Saharei, — ca la Babilon la Athena și la Roma, — iar acum aici, — descompune-te în neant, și pe aripă de vânt îți leagă blăstemul între nemărginitele universului margini...“

Stein eși în balcon.

„Să te culci stăpâne! — zise el.

„Bine, — și el eși răzimat de brațul lui Stein, din balcon, — lăsându-se condus în dormitorul seii.

Stein îl culcă în pat și eși.

Abia fu el dus, — Armand sări din pat, de un gând sinistru cuprins. Se apropiă de masă, — scoase din sertar un pistol încărcat, apoi închidând ușa cu zăvorul, se întoarse la mijlocul odăii.

Ochii îi luciau sëlbatice, fața îi eră palidă, — përul vëlvoi.

El ridică arma la frunte.

În acel moment un glas ca din pământ îl strigă pe nume.

El tresări, — ascultă cu atențiune. Nici un șgomot.

„Mi s'a părut... murmură el, — și ridică din nou arma.

Atunci glasul de mai nainte iarăși îi bătù la ureche.

„Ce poate fi asta? — se întrebă el lăsând arma. — Cine me strigă? Glasul acesta lin, — cunoscut și dulce, — al cui este?“

El stinse lumina. „Mi s'a părut! — și ridică pentru a treia dată arma la frunte.

„Armand, e păcat!“ — se auzi acum glasul de nou, — înse mai clar, mai aproape.

Armand scăpă arma și rămase înlemnit în mijlocul odăii.

Atunci într'un colț al odăii o lumină slabă se ivi, care creșcea încet, — încet. În mijlocul luminei o umbră nehotărîtă se ivi, care se închegă tot mai mult, până ce el putu deosebi o statură de femeie, — palidă și slabă, — care ținea un braț ridicat, — par că ar zice „stai!“

„Ah! — mamă, — strigă Armand, — mamă,

— iartă-me! — și se aruncă spre acea umbră cu brațele deschise.

În acel moment umbra dispărù, și Armand se lovi cu capul de pãrete cu atãta putere, încât cãdù pe padiment amețit și fără simțiri.

(Finea va urmã.)

V. E. M.

Abătut...

Sicriù închis m'e mintea sbuciumată

Și inima o încuiată poartă — —

— „Perdutã-ți cheia... și m'e nãdejdea moartã, încât me 'ntreb țubit-am eũ vre-odatã...“

O doinã-mã sunã jalnic în urechi,

— Eũ nãucit în lira mea lovesc — —

Și lira plãnge... Coardele-mã șoptesc:

„Prea ai țubit în vremurile vechi!“...“

Reșinari.

OCTAVIAN.

Strigoaia.

Novelã de Karl Emil Franzos.

(Urmare.)

Ștãtui iarăș pe loc nedecis. Dar numai câteva secunde. Apoi iar me împingea sângele meũ cel turbat mai departe...

Atunci me reculeseiũ, cã o luminã din depãrtare ajungea pãn la ochii mei și lumina aceea se tot apropiã, și prin coridor se auziã pași lini dar apesãți...

„E Henryk, — cugetaiũ eũ, — ori vre-un servitor... tot atãta, — trebuie sã me ascund... Și eũ me apropiã de prima ușã și cercãiũ sã o deschid... Dar ușa erã încuiată. Pasul se apropiã tot mai tare — erã Fedor cu lampã în mână...“

Mã încerc cu toatã puterea sã deschid ușa, dar ea nu voiã nici decãt a se deschide. Îmi închiseiũ ochii. „Ce-ĩ voi șei spune? — cugetaiũ eũ.

Bãtrãnul me observã numai dupã ce erã de tot aproape de mine. El se dete înderët spãimãntat.

„Cine-ĩ? — întrebã el, — dar atunci me recunoscu. — Dta, domnule George? — N'ai putut dormi? E o noapte nãdușitã, o sã vinã o furtunã grozavã, de nu mãi curënd, colo de cãtrã ziuã! Vreũ sã închid toate ferestrele, darã — se intrerupse deodatã, — unde ai fost plecat dta?“

Eũ nu-ĩ respunseiũ nimic, nu șcieam ce sã-ĩ spun și gãndiam cã-mi sũnt sugrumãți grumazii.

„Poate voiã sã mergi în grãdinã?“

„Ba nu, — îngãnaiũ eũ, — adeva — da!“

El ridicã lampa și-mi luminã fața. Trebuie cã pãream al dracului, cãci el clãtinã din cap îngrijat.

„Atãt de deprimat, — zise el, — ești bolnav, domnule George?“

„Puținã durere de cap, — îngãnaiũ eũ rușinat și privii într'o parte.“

Bãtrãnul ridicã lampa și mãi sus și me privi

țintă 'n ochi. Aceasta esaminare dură numai câteva secunde, dar mie mi se părură o eternitate de groază și tortură. Dacă a găcit el ori ba, unde plecasem eu, nu știi sigur. Numai una o știi, că privirea lui fu tot mai aspră, tot mai înțepătoare. Vream să-i încungiiur privirea, deci lăsaiu ochii 'n jos, dar el îmi străbătea prin pleoape cu privirea lui înțepătoare până în inimă.

„Vină, — zise el în fine, apăsător, — să mergem la amicul domniei tale!”

Cu aceste îmi prinse mâna și me conduse înainte, cum conducei pe un copil bolnav. Eu îl urmăream mecanicește.

„Și noi avem durere de cap, — murmură el, — împingându-mă înainte.”

Eu nu băgaiu de saamă modul vorbirei lui, cu atât mai puțin îmi veni a rîde de acela. Dar el continuă îngrijit.

„Noi nu mai mâncăm, noi bem numai. Și peste noapte nu închidem nici un ochi. Noi ne bolnăvim de sigur.”

„Știi tu, — începu eu și simții cum îmi trece o roșată ardeătoare peste obraz, — știi tu de sigur că Henryk e în odaia lui?”

Se părea că n'a auzit întrebarea. Apoi începui a-mi povesti:

„Chiar fusei în aripa stîngă, și auzii din salonul strigoaiei sunând clopoțelele cu atîta vîiet, ca și când se anunță furtuna. Fugii acolo. Bruneta eră în mijlocul odăii, singură, cu pîrul despletit și sughiță.”

„Scoală pe Henryk ori pe fermecătorul — numai decăt! Eu me tem de furtună!”

„Avem pe coperiș parafulger! — zisei eu.
„Ce? — sbieră ea. Eu nu me tem de fulger — eu știu un descăntec contra fulgerului! Dar — și atunci iar prinse a sughiță — murii — coperișul — eu nu am mai fost nici odată închisă pe o furtună — de groază mi se rupe inima. Afară — eu voiu afară în furtună! Sau cheamă oamenii, oameni! Sau rămăi cel puțin tu aci, căne bătrîn! — Și 'ntr'aceea aavea îi tremurau mîinile și picioarele și pe fața ei eră întipărită groaza morții, acurat ca un vîl ce-l poți prinde cu mîna. De oare ce eu sînt un creștin bătrîn și nu un căne, pe lângă toată ocară ce o puse pe mine, voiam chiar să-mi fac o pomană cu ea și să-i chem o fată, atunci miăună de odată mîrtanul în grădină și ea zise:

„Du-te, du-te!”

„Să nu-ți aduc pe Cosia?”

„Nu! — strigă ea dînd cu piciorul în pămînt. Vreati să rămîn singură! — Eu mersei spre ușa, iar ea-mi strigă: „Sui pe coperiș și-mi prinde mîrtanul!”

„Dar miăună în grădină, — zisei eu.

„Ba, pe coperiș! — strigă ea. — Îți poruncesc, urecă-te numai decăt pe coperiș — la din contra mîne las să te alunge de aci. Auzi, pe coperiș!”

„Eu am plecat, dar nu pe coperiș, ci în aripa stîngă, să închid ferestrele. Căci dacă nebunește ea pe toți oamenii — pe mine ba!”

Ne îndreptarăm spre odaia de dormit a lui Henryk. Ușa eră deschisă, pe masă ardeau luminările de ceară în candelabru, par patul eră neatins, odaia goală.

„Unde poate fi? — întrebai eu și iară mi se urecă sângele în obraz.”

Fedor suspină adînc. Apoi trecu prin odaie și se apropiă de fereastra deschisă, prin care intră noaptea neagră.

„Noi sîntem un biet nebun, — murmură el. Uită-te, dle George, — zise apoi tare și-mi arătă o pată pe perina ferestrei. — Pe aci am sărit afară și fugim și suspinăm prin grădină. Vai! și pe o piatră ar mișcă-o!”

El se plecă mai tare în afară și privi în întunec, apoi strigă:

„Domnule Henryk! domnule conte!”

El strigă tare și pîtrundător și tremură într'aceea vocea lui și scotea un ton, ce nu se poate descrie. Așă nu strigă nici un tată, așă strigă numai o mamă după copilul ei...

Tonul resună — noaptea zăcea tăcută, ca mai nainte — nu veni nici un răspuns.

„Hai, domnule George, — me rugă bătrînul. — Asta-i — hm! — el aruncă o privire spărioasă afară, — aceasta-i o noapte fioroasă. Așă, ca și când ar trebui să se întemple o nenorocire! Hai să-l căutăm în grădină!”

El plecă înaintea mea pe coridor la vale până la porțiță. Acolo puse lampa jos, închise ușa și eși.

„Nu vei luă și lampa?”

El clăti din cap.

„De ce? Eu vîd bine și în înrunec. Și ce privește urechile mele, îi aud pașii în depărtare!”

La mine nici nu se gîndiă. Numai când stătui locului la primul pas, borborosi ceva în barbă, me apucă de mîna și me trase în grădină.

Eră o noapte, cum nu mai vedusem. Așă o năbuhală, așă o liniște spăimîntătoare, așă un întunec negru — credeam că trecem printr'o catacombă afundă în pămînt. Părea mort ori ce ton, ori ce lumină. Altcum ochii se învață pe încetul cu întunecul; noaptea, lucrurile se redică mai negre din locul de unde stau, fie cerul ori cât de înorat. Aci nu se vedea nici un arbore, nici chiar castelul. Privii în jos, erău pietrele albe, azi nu eră decăt întunec — noaptea, la tot pasul părea că intră piciorul până în fundul unui abis.

„Henryk! — strigă Fedor iarăș, — Henryk!”

Nici un răspuns.

„Nu voește — murmură bătrînul, — că de auzit m'a auzit el!”

„Cum?”

„N'ai auzit?”

„Nu!”

„Urechile dtale-s astupate, dle George. Este cineva, poate trei-zeci pași de la noi, a trecut înaintea noastră, — de sigur numai Henryk — cine altul? — de și el altcum nici odată nu pășește atît de precaut!”

Eu ascultai, dar nu putui auzi nimic.

„Și acum! — zise Fedor și me apucă de mîna mai tare.”

Eu nici acum nu auzii nimic.

„El e totuș! Vină!”

Noi merserăm mai departe, atît de repede, cum numai ne permitea întunecul și rugii cei sîlbatici. Fedor depărtă tufele până nu da cu fața în ele — pe mine me plesniău smicelele trecînd pe lângă ele. Plăcută preumblare în timp de noapte!

Deodată stătui locului.

„Ce-i aceasta? — întrebai eu înmărmurit. — În mijlocul groaznicului întunec stău în stînga

noastră, la întorsetura unei căi, trei puncte mici de aur. Unul aproape de pământ și celelalte două mai sus, și aproape contopite în unul. Părea că plutese în aer.

„Castelul! — zise Fedor liniștit. — Ferestrele iluminate! Jos arde candelabru în odaia domnului și sus mai are încă strigoaia lumină. Blăstēm... dar tăcere! — el se intrerupse și își șopti: „Nici acuma nu auzi nimica?“

Eu îmi reținui resuflarea și ascultaiu. Și de astă dată auzii de bunăseamă în mare depărtare un ton lin și enigmatic: o scrâșnătură și vijeitură.

„Ca un șerpe! — șoptii eu. — Acela nu-î umblet de om!

„Și totuș! — răspuse Fedor încet. — Dar — eu nu înțeleg, — este el deja de tot nebun, de umbă acum descult prin grădina?“

În acel moment resună din departare un pfiif și lătrat de câne.

„Acela-î Henryk! — zise Fedor suspinând adânc. — Doamne mulțam! Hector e cu el — atunci nu i se poate întemplă nimic. — Dar — cine-î celalalt?“

Mie-mi trecu — nu știu de ce — un fior rece pe spinare și-mi furnică tot corpul.

„Poate vr'un animal, — zisei eu.

„Ba nu! — șopti Fedor, — cineva merge cu talpele goale cătră castel — vino! dară încet, foarte încet!“

(Va urmă.)

Trad. de

IOAN POP RETEGANUL.

Poesii populare.

Din Moldova.

V

G. Coaie verde trei castane,
 Colea 'n vale pe cea cale
 Ion a Chetrariului,
 Din tinutu Neamțului,
 Face suma banilor,
 Pe poala minteanului,
 Sub umbra stejarului,
 Lumea mare
 Frunză n'are,
 Lumea mică
 Frunza-i pică,
 Mișcă frate la potică,
 Că nu-î de câștig nimică,
 Dă colo pe la strimtori,
 Pe unde trec negustori,
 Și mai trec mocani cu sare,
 Tot cu galbeni grămăgioare.
 — Măi mocane,
 Măi muntene,
 Ia dă-mi galbeni și parale.
 Dar mocanul blestemat,
 De voe că nu i-a dat,
 Și i-a ars doue trei palme,
 La potică la strimtoare,
 În colnicel
 Ca să vie un voinicel,
 Cu cal mândru tinere.
 Nici vorbă că nu găteșce,

Iată norocul soseșce.

— Măi mocane, măi muntene,
 Nu ț-i murgul de vëndare,
 Că-ți dai galbeni și parale.
 — Nu mi-î murgul de vëndut,
 Să-mi dai bani cât ai gândit,
 Că cu mama murgului,
 Trecui apa Nistrului,
 Și cu tata murgului
 Trecui apa Oltului.“

Iar Mocanul blestemat,

A stat în loc ș-a oftat
 Și din gură a strigat:
 — Măi muntene,

Măi oltene,
 N'atî un car cu patru boi,
 Să-mi dai murgu innapoî,
 Măi ciobane,
 Măi bārsane,
 Când te-î întoarce innapoî,
 T-oî da bâte să te innoî.

Iar murgul și i-a luat,
 Și la munte a plecat,
 Și trase cu ochii 'n vale,
 Și zări o stână mare,
 Când ciobanii l-au vëndut,
 Păpurile au umplut.
 Numai unul remănea,
 Bălnăvior că se făcea.
 — Măi ciobane,
 Măi bārsane,
 Să-mi alegi un mieuraș,
 Frumos, tinerel și gras,
 Și făt de la Ispas,
 Și mi-l pune pe frigare,
 Și mi-l leagă la cheutoare,
 Să-l aduci în deal la mine,
 C'oîu umplea stâna cu tine.

Iar Mocanul ascultând,
 În deal la dēnsu plecând,
 S'a 'nchinat la sfântu soare,
 Și mi l-au pus la mănecare,
 Și-a mănecat cât a mănecat,
 De la masă s'a sculat,
 Și pe băteî i-a întrebat:
 — Măi feciori măi frați,
 Pe sută și cincî,
 Toți fără părinți,
 Dară drept să-mi spuneți,
 Ce frunză se bate,
 Pe la mez de noapte?

A stat în loc ș-a oftat,
 Și din ochi a lăcimat,
 Da unul sare și spune:
 — Măi stăpâne, măi stăpâne,
 Drept ț-oî spune:
 Ce frunză se bate,
 Pe la miez de noapte,
 Doară frunza pērului,
 Și cu frunza plopului,
 Numai vēntul alină,
 Și frunza se clătină,
 Și noi de aici om plecă.

De la C. Vutină din comuna Secueni
jud. Bacău.

IOAN DIMITRESCU.

SALON.

Teatru sătesc în România.

Am luat act cu multă plăcere în nr. trecut, că dl Ioan Kalinderu, administratorul Domeniilor coroanei în România, voește să înființeze prin comunele acelor Domenii reprezentații teatrale pentru popor.

Aceasta hotărâre confirmând și ea importanța teatrului, totodată arată cât de legitimă este stăruința noastră d'a creă și dincoace de Carpați o asemenea instituțiune.

Ceea ce dl Kalinderu vrea să introducă, la noi s'a și făcut. Au trecut două decenii, de când țeranii noștri, sub conducerea învățătorilor și a preoților, au urecat scena, dau concerte populare și reprezentații teatrale. Sperăm că nu peste mult vom putea să începem și înființarea teatrului, de ocamdată prin compunerea unei trupe permanente ambulante, care — susținută de societatea teatrului — să dea reprezentații în toate părțile.

Salutând cu bucurie frumoasa intențiune a dlui Kalinderu, îi urăm succes deplin.

Îată și circulara ce dsa a adresat tuturor agenților administrației Domeniilor coroanei:

Domnule agent,

Tot ce s'a făcut până acum pe Domeniile coroanei, s'a făcut pentru ridicarea stării morale și materiale a sătenilor de pe ele.

Începând cu clădirea de primărie, bisericii și școale, și sfârșind cu concursurile de vite, s'a avut mereu în vedere scopul amintit mai sus. În străduințele noastre n'am uitat a ține seamă de impregiurările locale și mai ales de firea țeranului nostru, și ne-am dat bine socoteala că pentru a-l scoate din indiferență, e necesar a stăruii cu tărie în toate direcțiunile vieții lui. Pentru aceea, ori de câte ori am întreprins vr'o îmbunătățire, am căutat a unii folositorul cu frumosul și a-i da forma cea mai ușoară.

Adese-ori ținând socoteală de lipsa săteanului, i-am dat cu mâna largă ajutorul material trebuincios pentru a-și putea însuși îmbunătățirea proiectată, iar pe cei cari s'au distins în a ne urmări sfaturile, nu i-am trecut nici odată cu vederea, ci le-am dat premii sau alte dovediri de bună-voință, pentru a-i încuraja și mai mult și a stabili tot de-odată mai temeinic un îndemn printre ceilalți locuitori.

Între îmbunătățirile din urmă, ce am introdus pe Domeniile noastre, erau și societățile culturale și culturale-economice. La înființarea lor am avut în vedere pe lângă scopul arătat chiar de numele lor și despre care vi s'a vorbit prin circulara respectivă, și dorința, pe care o nutriam de altfel de mult, de a ne creia cu ajutorul lor curente sănătoase, cari să ne înlesnească pe viitor și alte lucruri bune. M'am gândit înse de atunci la *teatrul sătesc*, care a dat și dă în alte părți cele mai frumoase foloase.

Societățile culturale odată în ființă și mergând

bine, căci au dat pe deplin rezultatele așteptate, dezvoltând gustul de cetit și de instruit, și stringând relațiunile dintre săteni, me fac acum a vă atrage serioasa dvoastre atențiune asupra teatrului sătesc.

Alături de școalele de adulți, de societățile culturale și economice cu conferențele lor, și de toate celelalte îmbunătățiri realizate, această instituție își câștigă un loc printre cele dintău mijloace de educațiune și cultivare, pentru că este știut, că nimic nu influențează mai mult și cu mai mare izbândă asupra omului, și mai ales asupra celui mai sărac în cunoștințe, decât aceea ce vede cu ochii. Și precum pildele vii nu se găesc de toate și la un loc, trebuie predate prin teatru acolo unde lipsesc, sau și dacă există în unele localități, nu pot avea înriurirea pe care o au pe scenă.

Teatrul sătesc nu are înse numai partea aceasta, ci și folosul de a fi un puternic îndemn printre țeranii și un bun mijloc de a-i reținea de la pierderea timpului înședar și de la frecuentarea cârciumelor sau de la alunecarea pe alte căi vițioase. Jucătorii nefiind decât tot săteni, e natural ca cei cari vor a-pare pe scenă să folosească timpul ce-l au liber pentru a se pregăti, și pregătindu-se pentru rolurile lor, vor refușă singuri de a mai pecați în contra reului pe care vor avea să-l biciuiască înaintea celorlalți locuitori. Acelaș lucru se va întâmplă și cu spectatorii. Aceștia vedând reul reprezentat cu toate urmările lui, vor căută să fugă din calea sa, atât de teama de a nu ajunge și ei ca acei nenorociți, cât și de frică de a nu fi luați în ris de ceilalți.

Viața la sate fiind foarte restrinsă și prea puțin variată, o întâmplare face septemăni întregi obiectul conversațiunilor. Tot așa va fi și cu teatrul. O piesă reprezentată, va fi povestită și repovestită în toate chipurile, și precum țeranului nostru îi plac alusiunile, nu va lipsi de a întrebuiță în vorbirile sau dojenirile lor numele persoanelor vițioase sau pățaniile pe cari le-au vedut la teatru.

Aceste reprezentațiuni vor da loc și la laude, așa că țeranii se vor întrece unii cu alții, cari să joace, și fiecare va căută să învețe mai mult, mai bine și să se distingă.

Trei sau patru reprezentații pe an, în timpul cel mai potrivit, se vor putea da cu multă ușurință. Localurii corespunzătoare avem pe fiecare domeniu, iar scena și celelalte sântem gata a le implini noi, în chip solid pentru a dură mai multă vreme, acolo unde vor lipsi. Cât pentru piesele ce ar urmă să se joace, și cari trebuie să fie bogate în învățături de interes actual și scrise pe înțelesul tuturor, avem până acum: „De necaz“, „Ce face dracul“ și „Ce face beția“ datorite mult merituosului profesor T. D. Speranță, și cari sânt a se reprezenta în ordinea în care le-am menționat mai sus. Acestea au mai fost reprezentate și în alte părți și s'a vedut că sânt cele mai potrivite. Ele combat cu energie vițitul beției, sânt ușoare de dat și ne înfățișează întocmai starea actuală de lucruri din majoritatea satelor noastre.

După acestea, sau alături de ele, s'ar mai putea lua de ocamdată și câteva din ale nemuritorului poet V. Alexandri, precum: „Cinel-Cinel“, „Florin și Florica“, sau poeziile: „Sentinela“, „Peneș Curcanul“, „Răsunarea lui Statu-Palmă“, balada „Miorița“, etc. Mai târziu când se vor mai publica lucrări cu asemenea conținuturi, nu vom scăpa din vedere a ve mai numi și altele.

Înființându-se teatrul sătesc și răspândindu-se în toată țara, se va da naștere, fără îndoială, și unui curent pentru literatura dramatică populară, așa precum există deja în alte părți. Fac urări călduroase ca măsura noastră să contribuie și ea la această mișcare literară, al cărei istoric în apus este în strînsă legătură cu acela al culturii poporului.

Ve invit dar, domnule agent, a aduce acestea la cunoștința învățătorilor și a preoților, și a ve pune în înțelegere cu densusi pentru înființarea teatrului sătesc. Nu veți lipsi tot odată de a îngriji de aproape de progresul acestei frumoase instituțiuni și de a asista la reprezentațiunii în persoană sați prin ceilalți agenți ai noștri din ocolul dvoastre, după cum va fi cu putință, dând și prin aceasta o dovadă de interesul ce-l purtăm acestei noi îmbunătățiri.

Administrator, ION KALINDERU.

LITERATURĂ.

Academia Română în 1901—1902. Am primit de la biroul Academiei Române împărțirea organică a Academiei pentru anul 1901—1902. Ea conține delegațiunea, personalul secțiunilor și ale comisiunilor, conform hotărîrilor luate în sesiunea generală trecută, despre care am dat informațiuni amănunțite în numerele trecute ale revistei noastre. Totodată am primit și ordinea ședințelor săptămânale de peste an. Prima ședință ordinară săptămânală s'a ținut ieri vineri la 13/26 aprilie. Aceste vor urmă regulat, în fie-care vinere, până la 13/26 iulie. Atunci vor urmă vacanțe de o lună. Apoi ședințele se vor continua până 'n 21 decembre (3 ian.) La Crăciun vacanțe de doue săptămâni. Prima ședință, după Crăciun, va fi la 11/24 ianuarie; cea din urmă la 8/21 martie 1902. Sesiunea generală viitoare se va deschide la 12/25 martie 1902. — Totodată ținem să coregem o greșeală de condei, vîrită în fuga riportagiului în informațiunile noastre despre sesiunea generală. Și anume: membru onorar a fost ales mitropolitul primat al României Iosif Gheorghian și nu mitropolitul Iosif Naniescu din Iași. — Mai suplinim că sesiunea generală s'a închis juri în săptămâna mare.

Secțiunile Asociațiunii din Sibiiu. *Secțiunea literară*, precum anunțarăm, a ținut doue ședințe. „Transilvania“ publică procesul verbal al ședinței prime, care s'a ținut la 17/30 ianuarie în Brașov și la care au luat parte dñii: Andreiu Barseanu, Virgil Onițiu și dr. Iosif Blaga. În aceasta discutându-se problemele secțiunii: în privința publicării organului „Transilvania“ al Asociațiunii, s'a decis a se propune ca foaia Asociațiunii să continue a apărea și de aici înainte în formatul și aranjamentul actual, avînd să conștie din doue părți și anume: 1, din partea de natura unei reviste literare științifice sub numirea de „Transilvania“ și 2, din un supliment adaos la fie-care număr al „Transilvaniei“ sub titlul „Analele Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român“. Să apară de 12 ori pe an. Foaia să fie redactată de primul secretar, suplimentul de al doile. Lucrările mai lungi, la recomandațiunile secțiunilor, să se publice separat. Secțiunea stabilește pe basa Regulamentului, următorul program de acțiune al ei: Comitetul central al Asociațiunii este

rugat a executa propunerea făcută de dl Iosif Vulcan în ședința plenară din 1/14 octombrie 1900 de a se mai câștiga literați ca colaboratori în special în ale filologiei. În ceea ce privește persoanele, cari ar fi de cooptat în secțiunea literară, secțiunea își va lua voe a face la timpul seii propunerile necesare. În colaborare cu aceștia, secțiunea va compune un chestionar, care va fi comunicat preoților și învățătorilor români din patrie. Pe calea aceasta se vor adună diferitele forme dialectale ale limbei române, provincialisme, materialul lexical după sferile lor de activitate etc. Pentru alegerea și coordonarea materialelor folclorice române din patrie, se vor invita preoții, învățătorii și profesorii de limba română de la gimnasiile românești, ca să adune materialul. Profesorii de limba română pot lucră cu succes în privința aceasta, angajând pentru adunarea materialului pe școlarii lor. În privința compunerii bibliografiei române, secțiunea e de părerea ca bibliografia contemporană să remănă de-oamdată tot în sarcina primului secretar, care are la dispoziție materialul. Lucrările asupra bibliografiei vechi se vor face succesive de membrii secțiunilor, fiecare în specialitatea sa. Secțiunea se angajează a da mână de ajutor la publicarea de cărți pentru popor și la editarea bibliotecii populare. — *Secțiunea istorică*, precum aflăm din „Tribuna“, a ținut ședință în Sibiiu la 16 l. c. Au participat dñii Iosif Șulțiu, dr. Augustin Bunea și Vasilie Goldiș. S'a decis editarea pe speșele „Asociațiunii“ și sub îngrijirea dlui canonic dr. Aug. Bunea a unor documente prețioase aflătoare în arhivele Blașului despre recensământul poporațiunii din Ardeal (afară de Brașov și Tara-Bărsii) făcut sub împărăteasa Maria Teresia la anul 1750. La propunerea biroului „Asociațiunii“ secția a mai decis a iniția edarea unui „Lexicon al numelor de localități românești“ din Ardeal și Ungaria. Cu conducerea acestei lucrări a fost încredințat referentul secțiunei, dl profesor Vasilie Goldiș. În fine tot referentul a fost însărcinat să elaboreze până la proxima ședință (la Rusalii) un program de acțiune pentru lucrările secțiunii istorice.

Istoricul episcopilor noue. Dl George Ardelean, avocat în Timișoara, a scris în „Telegraful Român“ istoricul stăruințelor d'a se înființa episcopiile noue gr. or. române, reproducînd toate actele privitoare la aceasta mișcare. Acum interesanta lucrare a apărut în Sibiiu (tipografia archidieceșană) și în broșură, conținînd următoarele capitole: I. Pașii primi pentru înființarea de episcopiile noue române. II. Episcopia nouă din Timișoara la congresul sêrbesc în Carloveș. III. Episcopiile noue la primul congres național român. IV. Episcopiile noue la congresul din 1870 și din 1874. V. Episcopiile noue la congresul din anul 1878. VI. Mitropolitul Miron Romanul pentru episcopiile noue. VII. Episcopiile noue la sinodul din Arad de la anul 1880. VIII. Sinodul dieceșei Aradului din anul 1881 pentru episcopiile noue. IX. Episcopiile noue la congresul din 1881. X. Episcopiile noue la congresele din 1886 și 1888. XI. Episcopiile noue la congresul din anul 1891. XII. Episcopiile noue la congresul din anul 1895. XIII. Episcopiile noue la congresul din anul 1897. XIV. Episcopiile noue la sinoadele din Arad. XV. Fondurile comune ale eparchiilor române din Arad și Caransebeș și ale celor înființande. XVI. Fond special pentru înființanda episcopie din Timișoara. XVII. De-

cretarea episcopilor noue la congresul din anul 1900. XVIII. Încheiere.

Protocolul congresului din Sibiiu din 1900. A apărut: Protocolul congresului național bisericesc ordinar al mitropoliei Românilor greco-orientali din Ungaria și Transilvania, întrunit în Sibiiu, la 1/14 octombrie 1900. Prețul 1 cor. 40 bani. Sibiiu. Edițiunea mitropoliei.

O nouă revistă literară. „Viața Națională“ e titlul unei noue reviste literare ilustrate, care a apărut la București, ca „educător poporal“, odată pe săptămână.

TEATRU.

Concert și teatru în Arad. Chorul meseriașilor români din Arad a dat în duminica Tomei concert și reprezentație teatrală, sub conducerea învățătorului Nicolae Ștefu. Chorul a cântat două compoziții de I. Vidu (Rosunet Ardealului și Resunet Crișanei). S'a jucat „Pe neașteptate“ comedie într'un act de Th. D. Speranța.

Serată teatrală în Orăștie. Meseriașii români din Orăștie au aranjat sâmbătă la 7/20 aprilie serată teatrală. S'a jucat „Idil la țară“ comedie într'un act de Juin și Flerx, localisată de Maria Baiulescu; „Otravă femeiască“ comedie într'un act de N. Tințariu. După teatru, dans.

Serată musicală-teatrală în Orlat. Corpul învățătoresc din Orlat a aranjat în duminica trecută, (21 aprilie n.) serată musicală-teatrală. S'a cântat și declamat. În urmă s'a jucat: „Biletul de tramvai“ comedie într'un act de Gr. Mărunțean. În urmă dans.

Serată musicală-teatrală în Dezmir. Tinerimea din comuna Dezmir a dat la Pașei o serată de cântări și declamări cu reprezentație teatrală, jucându-se „Otrava de hărciog“ comedie într'un act de Antoniu Pop.

MUSICĂ

Concertul tinerimei române universitare din Cluș. Tinerimea universitară română din Cluș invită la concertul însoțit de dans ce se va aranja la 9 mai st. n. în Cluș în sala cea mare a reșetei orășenești. Patron protector este dl dr. Alesandru Moesooyi de Foen; ladies patronesses doamnele: Maria P. Cosma Sibiiu, Ida de Csato Blaș, Ana Filip Abrud, Victoria dr. Filipan Năsăud, Elena V. Hamsea Lipova, Ana A. Pop Cluș, Eugenia dr. St. Pop Arad. La concert își vor da concursul dsoarele Virginia Gall, absolventă a conservatorului din Budapesta, Aurelia Gerbert absolventă a conservatorului din Budapesta, Valeria Isac, Adelina Piso, absolventă a conservatorului din Viena, Netti Vancea elevă a conservatorului din Cluș și dñii Vasile Popovici solist tenor din Brașov și Guilelm Șorban, rigorosant în drept și absolvent al conservatorului din Viena. Programul detaiat al concertului se va publica la timp în toate ziarele și se va distribui seara la casă. Orchestra militară va executa piesele de dans. În pauză „Clușerul și Bătuta“. Venitul curat este destinat pentru ajutorarea tinerilor universitari lipsiți de mijloace. Începutul precis la orele 8

seara. Ofertele marinimoase se primesc cu mulțumită și se vor evita în publicitate. Adresa casarului: Mihail Dobrean, strada Linczeg nr. 2. Comitetul aranjator se compune din 120 de ênși.

Concertul Aureliei Cionca la Ploești. Mititica și totuș renumita pianistă Aurelia Cionca, mult aplaudată și în părțile noastre, a dat în duminica trecută un concert la Ploești, în sala Teatrului Cooperativei.

Corul mitropolitan din Iași, sub conducerea dlui Gavriil Musicescu, a dat de curând un concert la Bêrlad, cu mare succes. De acolo s'a dus la Galați.

Concert în Avrig. Inteligența română din Avrig aranjează la 23 aprilie v. (6 maiu n.) concert cu concursul unui grup de clerici din Sibiiu, în sala otelului comunal, în folosul fondului „George Lazar“. Programul indică cântări și o disertație despre George Lazar. După concert, dans.

BISEIRCĂ și ȘCOALĂ.

Regele și regina României la Curtea de Argeș. Vineri la 6/19 aprilie regele și regina României au plecat cu un tren special în excursiune la Curtea-de-Argeș, însoțiți de miniștri Sturdza și Haret și alte notabilități. Acolo s'a oficiat un Te-Deum în prezența Suveranilor, apoi regina a predat Pr. Sale episcopului Gerasim Timuș admirabila evanghelie lucrată timp de șese ani de ênsaș mâna sa, spre a se păstra în mănăstire. Aceasta evanghelie este un cap de operă și a fost espusă vr'o doi ani la Ateneul din București. Pe pagina primă, în mijlocul unei minunate decorațiuni artistice, se citeșce, scris cu alb pe fund auriu pe 13 linii, următoarea pîtrunđetoare inscripțiune: „Lucrat-am aceasta carte cu cele douăsprezece evanghelii ale Patimilor Domnului și Mântuitorului Nostru Isus Christos pentru Sfânta și Dumnezeiasca Biserică a Episcopiei Curții de Argeș, întru amintirea Prea iubitei și singurei mele copile Maria, care în Joia Patimilor a trecut la viața cea vecinică, și la al căreia căpătêiu am audit cetindu-se mângâjtoarele cuvinte ale Domnului. Castelul Peleșului. În 27 august (3 septembrie) 1886“. — În urmă Suveranii au vizitat catedrala și împregiurimile și seara s'au întors în capitală.

Sinodul archidieceșan din Sibiiu s'a deschis în duminica Tomei de cătră Esc. Sa arhiepiscopul și mitropolitul Ioan Mețianu prin o cuvântare, în care a accentuat marea și imperioasa datorie de a stărui din toate puterile și la toate ocașiunile la luminare și cultivare, în direcțiune religioasă. Să ne străduim a spori și a da tot mai mare desvoltare institutelor noastre de învățămēt, a pregăti tot mai bine pe viitorii noștri preoți și învățători. Începutul să se facă de la biserică și școală. Aici se impune mai întêiu zidirea bisericeii catedrale. Totodată înse se cer și preoți aflători la înălțimea chemării lor. Este o datorie a stărui ca în centru, la consistoriū, ca și la toate istitutele superioare de învățămēt, la protopopiate, la parochii și la școale, să se aplice numai bărbați cu pregătirile pretinse de spiritul timpului și cu vocațiunea cerută. Dacă pân' acum nu s'au făcut asemenea pretențiuni, cauza a fost lipsa dotațiunii; acum înse delăturându-se și aceasta pedecă, trebuie să se pretindă, căci numai astfel vor putea servi deplin biserică națională și școala confesională.

Sinodul din Caransebeș a fost deschis de Pr. SSA episcopul Nicolae Popea prin un discurs în care a accentuat însemnătatea autonomiei bisericești. Greu a fost a o câștiga; dar greu este, mai ales în aceste timpuri, a o susține. Dar greutățile aceste, fie cât de multe și de mari, fie din lăuntru ori din afară, să nu supere pe fiii bisericești. Dacă înaintașii nu s'au dat înderet, ci au luptat pe moarte și viață pentru existență, pentru emanciparea bisericești, „nu ne vom retrage nici noi, ci vom lupta cu puteri încordate pentru asigurarea unui viitor strălucit al aceleiași bisericești... Una se cere de la toți: să lucrăm solidari în bună înțelegere frățească“.

Sinodul din Arad a fost deschis de Pr. SSA episcopul Iosif Goldiș, care a zis, că biserica are garanța prosperării în trei capitaluri: în capitalul material; în cel intelectual, care se va procura prin crearea și înmulțirea unei sucerescințe de profesori, învățători și învățătoare, cari să ridice institutele de creștere și învățământ la nivelul cuvenit; în capitalul moral de a conduce poporul atât prin învățături evanghelice, cât și cu exemplul vieții din partea proctimii și a-l feri mai vârtos de hidrele proselitismului devenit tot mai temerar. Socotelile venitelor realităților cumpărate la timpul se cu puțină batere de cap, fără asigurarea cel puțin a intereselor, ce mai nainte proveniați regulat după avutele capitaluri plasate în hârtii de valoare și depunerii în cassele de păstrare, arată din an în scădere și au să producă alunecare pe povârnișul perplexităților financiare. Ca de închirare accentuază aceste: „Avem fericirea a ne bucura în biserica de o constituțiune mai liberală decât a ori căru popor din patrie, dar avem și nefericirea a nu o ști respecta precum se cuvine; experiența amară avem din timpul cel mai recent, că afacerile noastre electorale de preot, protopop, vicariu episcopesc, episcop și chiar de mitropolit, de și deurse în cea mai bună ordine, treptat, produc mai multă întristare decât bucurie, din simplul motiv, că minoritățile, de la sine sau inspirate din afară, nu se pot împacă cu situațiunea de a se supune majorității.“

C E N O U .

Hymen. Dl dr. *George Crăinicean*, medic militar în România, originar din Banat, s'a cununat cu dsoara Elena I. Davidescu, fiica regretatului inginer I. Davidescu din Breaza, România, unde s'a sevêrsit și cununia. — Dl *N. Măldărescu*, căpitan din București, s'a logodit cu dsoara Olga A. Popovici din Brașov.

Șciri personale. Dl dr. *Augustin Leményi* din Brașov a fost promovât la universitatea din Praga doctor în medicina universală. — Dl *George Dubleș* a fost promovât la universitatea din Cluș doctor în drept.

Costumul reginei României. În noaptea învierii, după serviciul oficiat la mitropolie de mitropolitul, încunghurat de clerul mitropoliei, în prezența regelui Carol și a caselor Sale civile și militare, un supeu s'a dat la palatul regal, care a durat până la orele 4 dimineața. Regina purtă un foarte frumos costum, de o creațiune nouă și cu totul originală, compus dintr'o iie și un vâlnic din pânză albă, foarte fin țe-

sută și acoperită cu o broderie neagră, iar pe deasupra o dulamă — ea o redingotă lungă fără mâneci — de cel mai frumos efect. M. S. regina și-a esprimat dorința, ca pentru balurile oficiale de la curte, doamnele să adopte unul și acelaș costum, conform aceluia, pe care Maj. Sa îl purtă cu atâta grație.

Mormântul mitropolitului Miron Romanul. Consistoriul archidieceșan din Sibiu, eseculând concul sinodului din anul trecut, a ridicat a mormântul arhiepiscopului și mitropolitului Miron Romanul o frumoasă cruce monumentală, care s'a sfințit săptămâna aceasta, în preșința membrilor sinodului.

Francezii pentru limba română. Săptămâna trecută a plecat din Brașov, serie „Gazeta Trans“, simpaticul tiner francez Lariviere, elev al școalei orientale din Paris, descendent al unei respectabile familii din Paris. Scopul petrecerii sale timp de 4 săptămâni în Brașov a fost de a învăța limba română teoretic și practic, spre care scop densus a luat instrucție particulară de la dl profesor în pens. I. Popea, făcând progrese uimitoare în timpul scurt al petrecerii sale acolo. Afară de acest tiner au mai fost încă 6 tineri studenți francezi în diferite localități românești. 1 în București, 1 în Iași, 1 în Galați, 1 în Buzeu și doi în Seliște. Toți aceștia se vor întelni la București, de unde se vor reîntoarce la Paris.

Sufletul român. Sub titlul acesta, dl Francesco Franceschini, profesor și publicist italian, a ținut de curând la Ateneul din București, o conferență literară, pe care o va ținea și în Italia. Conferențiarul ș-a compus „sufletul român“ din studiul poezilor români, vechi și contemporani, din graiul poporului și din tablouri române.

Înmormântarea generalului Teodor cav. de Seracin s'a făcut în Caransebeș în ziua primă de Pașci cu pompa cea mai mare, cu distinse onoruri militare, asistând tot orașul și o mulțime de stimători veniți din diverse părți, formând un cortegiū imosant și nesfêrsit. Pr. SSA episcopul Popea a așteptat convoiul în ușa cimiteriului și după ce a tãmâiat sieriul, l-a condus în biserica de la morminți, unde a pontificat serviciul divin, cu asistința strălucită, iar protopresbiterul A. Ghidiu a pronunțat un discurs funebrai frumos. În sfêrsit musica militară a cântat imnul poporal, după care, la sunetul unui marș, trupele au defilat și publicul s'a împrășciat. În etern amintirea lui!

† **Dr. Teodor Pascu**, medic în Bistrița, a încetat din viață la 16 aprilie, în etate de 34 ani. Reposatul a fost un filantrop iubit de toți, ceea ce s'a vedut și la înmormântarea sa, la care a luat parte lume foarte mare. Serviciul funebrai a oferit un frumos model de armonie între cele doue confesiuni. Precum cetim în „Tribuna“, au pontificat ambii protopopi: Simeon Monda gr. or. și Alesandru Silași gr. cat. și alți 8 preoți de ambele confesiuni. Prohodul s'a făcut în biserica gr. cat., cuvântarea funebrai a ținut-o protopopul gr. or. Simeon Monda, după care a rostit un cuvânt de adio avocatul dr. Gavriil Tripon. Cântările le-a esecutat corul bisericești gr. cat. În veci amintirea lui.

Au murit: *Clement Boeriu*, contabil și cadet de artilerie c. și r. în rezervă, în Făgăraș, la 18 aprilie n., în etate de 23 ani; — *Dimitrie Roșu*, proprietar în Lugos, la 16 aprilie n., în etate de 59 ani.